

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหา การบริหารงานธุรการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีขนาดต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหา การบริหารงานธุรการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ของผู้ปฏิบัติงานธุรการที่มีสถานภาพต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง
2. ปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีขนาดต่างกัน แตกต่างกันทั้ง โดยรวมและรายด้าน
3. ปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ของผู้ปฏิบัติงานธุรการที่มีสถานภาพต่างกัน แตกต่างกันทั้ง โดยรวมและรายด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด 65 โรงเรียน จำนวน 4 ตำแหน่ง ประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 65 คน ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายธุรการ จำนวน 65 คน หัวหน้าฝ่ายธุรการ จำนวน 65 คน และผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายธุรการ 65 คน รวมทั้งสิ้น 260 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานธุรการทั้ง 4 ตำแหน่งจากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด 59 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 236 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร

3. ตัวแปรในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

3.1.2 สถานภาพของผู้ปฏิบัติงานธุรการ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายธุรการ หัวหน้าฝ่ายธุรการ และผู้ปฏิบัติงานฝ่ายธุรการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด รวม 7 งาน คือ

3.2.1 การวางแผนงานธุรการ

3.2.2 การบริหารงานธุรการ

3.2.3 การบริหารงานสารบรรณ

3.2.4 การบริหารงานการเงินและการบัญชี

3.2.5 การบริหารงานพัสดุ

3.2.6 การบริหารงานทะเบียนและสถิติข้าราชการครูและลูกจ้าง

3.2.7 การประเมินผลงานธุรการ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามปัญหาการบริหารงานธุรการของผู้บริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ

(Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด สร้างขึ้นโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับปัญหา 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคอร์ท (Likert Rating Scale)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ไปยังสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่เป็นประชากรในการวิจัย

5.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ไปยังผู้บริหาร โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย พร้อมแนบหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และส่งซองติดแสตมป์พร้อมที่อยู่ของผู้วิจัย เพื่อให้ผู้ตอบส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยโดยส่งทางไปรษณีย์ เช่นกัน

5.3 ซึ่งผลปรากฏว่ามีโรงเรียนที่ส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ จำนวน 53 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 9 โรงเรียน ขนาดกลาง 30 โรงเรียน และขนาดใหญ่ 14 โรงเรียน ผู้วิจัยจึงตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จนได้แบบสอบถามครบสมบูรณ์

6. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลที่ได้มาดังนี้

6.1 นำแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับคืน ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ

6.2 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ

คำตอบ	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

6.3 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Window (Statistic Package for the Social Sciences For Window) ดังนี้

6.3.1 วิเคราะห์ระดับปัญหา การบริหารงานธุรการ โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อหาระดับปัญหา ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับปัญหา
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

(บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 111)

6.3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหา การบริหารงานธุรการตามขนาดโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง (Two - Way Analysis of Variance)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
Rajabhat Mahasarakham University
ในการวิจัยครั้งนี้ปรากฏผลดังนี้

1. ปัญหาการบริหารงานธุรการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานธุรการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ด้านการบริหารงานพัสดุ ($\bar{X} = 3.15$) ด้านการบริหารงานการเงินและการบัญชี ($\bar{X} = 3.06$) และด้านการบริหารงานทะเบียนและสถิติข้าราชการครูและลูกจ้าง ส่วนงานที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผนงานธุรการ ($\bar{X} = 2.76$)
2. ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายธุรการ จำแนกเป็นรายด้าน สรุปผลได้ดังนี้
 - 2.1 ปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการวางแผนงานธุรการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีปัญหามากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก

ดังนี้ ขาดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ($\bar{X} = 2.92$) ขาดการเผยแพร่เอกสารคู่มือครู ในการปฏิบัติหน้าที่ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียนทราบ ($\bar{X} = 2.89$) และขาดการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ ($\bar{X} = 2.89$) ข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ขาดการทำ แผนงานธุรการไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ($\bar{X} = 2.25$)

2.2 ปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการบริหารงานธุรการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.77$) เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีปัญหามากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ห้องธุรการไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ ($\bar{X} = 3.10$) งานที่บุคลากรปฏิบัติอยู่ส่วนมาก ไม่ถูกต้องเรียบร้อย และไม่เป็นที่ปัจจุบัน ($\bar{X} = 2.95$) และไม่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ ($\bar{X} = 2.95$) ข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ห้องธุรการขาดการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.35$)

2.3 ปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการบริหารงานสารบรรณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ และข้อที่มีปัญหามากที่สุด เรียงลำดับ จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรในการให้บริการไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.13$) หนังสือราชการจากส่วนราชการส่งถึงโรงเรียนล่าช้าทำให้ดำเนินการไม่ทันตามระบบ ($\bar{X} = 3.08$) และจัดบุคลากรไม่เหมาะสมกับลักษณะงานและมีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.00$) ข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ เจ้าหน้าที่จัดแยกประเภทหนังสือไม่เป็นหมวดหมู่และไม่ชัดเจน ($\bar{X} = 2.73$) และสำเนาหนังสือทุกประเภทที่จัดทำขึ้น เก็บรักษาไม่เป็นระบบ ($\bar{X} = 2.73$)

2.4 ปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการบริหารงานการเงินและการบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีปัญหามากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การแต่งตั้งครู - อาจารย์ ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมทำหน้าที่ยางานการเงินและบัญชี ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.52$) การจัดทำหลักฐานการเงิน และการบัญชีไม่ครบถ้วนตามระบบบัญชี ($\bar{X} = 3.25$) และไม่มีการจัดระบบควบคุมการใช้จ่ายเงินภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.25$) โดยมี ปัญหาอยู่ในระดับมาก ปานกลาง และปานกลาง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด ขาดการ ตรวจสอบการควบคุมการเบิกจ่ายเงินอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 2.78$)

2.5 ปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการบริหารงานพัสดุ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$) เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีปัญหามากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้

เจ้าหน้าที่พัสดุมีคาบสอนมาก ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการพัสดุ ล่าช้า ($\bar{X} = 3.92$) ขาดผู้ที่จะปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่พัสดุ ($\bar{X} = 3.53$) และการปรับซ่อมและการบำรุงรักษาวัสดุ และครุภัณฑ์ไม่ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.48$) โดยมีปัญหาอยู่ในระดับมาก และปานกลาง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ เจ้าหน้าที่พัสดุ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติการจัดซื้อและจัดจ้างพัสดุ ($\bar{X} = 2.88$)

2.6 ปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการบริหารงานทะเบียนและสถิติข้าราชการครูและลูกจ้าง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ข้อที่มีปัญหามากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ขาดการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการทะเบียนประวัติข้าราชการครูและลูกจ้าง ($\bar{X} = 3.36$) การรวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ ไม่ถูกต้องเรียบร้อยและไม่เป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.28$) และขาดการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับหลักฐานการปฏิบัติราชการ ($\bar{X} = 3.14$) ข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ขาดการจัดทำทะเบียนประวัติข้าราชการครูและลูกจ้าง ให้ครบถ้วน ($\bar{X} = 2.53$)

2.7 ปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการประเมินผลงานธุรการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ข้อที่มีปัญหามากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ไม่มีการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงงานธุรการ ($\bar{X} = 2.98$) ไม่มีการวิเคราะห์ผลการประเมินผลงานธุรการ ($\bar{X} = 2.94$) และไม่มีคณะกรรมการประเมินผลงานธุรการ ($\bar{X} = 2.86$) ข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ไม่มีหลักฐานการประเมินให้ตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 2.65$)

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายธุรการ ที่มีสถานภาพแตกต่างกันและปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้าน สรุปผลได้ดังนี้

3.1 ผู้ปฏิบัติงานธุรการที่มีสถานภาพต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานธุรการ โดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน และผู้ปฏิบัติงานธุรการที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดเล็กจะมีปัญหาการบริหารงานธุรการ โดยรวมทุกด้าน สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญ

3.6 ผู้ปฏิบัติงานธุรการที่มีสถานภาพต่างกันมีปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการบริหารงานพัสดุ ไม่แตกต่างกัน และผู้ปฏิบัติงานธุรการที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาด้านการบริหารงานพัสดุ ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปฏิบัติงานธุรการที่มีสถานภาพต่างกันและปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการบริหารงานพัสดุ ไม่แตกต่างกัน

3.7 ผู้ปฏิบัติงานธุรการที่มีสถานภาพต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการบริหารงานทะเบียนและสถิติข้าราชการและลูกจ้าง ไม่แตกต่างกัน และผู้ปฏิบัติงานธุรการที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก มีปัญหาการบริหารงานธุรการด้านการบริหารงานทะเบียนและสถิติข้าราชการและลูกจ้าง สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้ปฏิบัติงานธุรการที่มีสถานภาพต่างกันและปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการบริหารงานทะเบียนและสถิติข้าราชการและลูกจ้าง ไม่แตกต่างกัน

3.8 ผู้ปฏิบัติงานธุรการที่มีสถานภาพต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการประเมินผลงานธุรการ ไม่แตกต่างกัน และผู้ปฏิบัติงานธุรการที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานธุรการด้านการประเมินผลงานธุรการ ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปฏิบัติงานธุรการที่มีสถานภาพต่างกันและปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการประเมินผลงานธุรการ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานธุรการที่มีสถานภาพต่างกัน และปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีประเด็นที่น่าสนใจ นำมาอภิปรายดังนี้

1. โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด มีปัญหาการบริหารงานธุรการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

สุวิทย์ พรหมมา (2528 : 109) ที่ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตพื้นที่ยากจนหนาแน่น จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า งานบริหารด้านธุรการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และจากการศึกษาเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านการบริหารงานพัสดุ และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐฉวี ชัยวิศิษฐ์ (2534 : 75) ซึ่งได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กองการมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 9 พบว่า การปฏิบัติงานพัสดุมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ของนิพล เทศน้อย (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น มีปัญหาการปฏิบัติงานธุรการ ในภาพรวมและจำแนกแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก งานธุรการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับระเบียบซึ่งจะต้องปฏิบัติและจัดทำเอกสารต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบัน มีความทันสมัย ทันเวลา และมีความละเอียดถูกต้อง ครบถ้วน หากผู้ปฏิบัติเอาใจใส่ไม่พอ อาจก่อให้เกิดผลต่อความผิดพลาดตามระเบียบของทางราชการ จึงเกิดปัญหาและอุปสรรคในทางปฏิบัติ

2. ผู้ปฏิบัติงานธุรการที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานธุรการ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้ปฏิบัติงานทุกคนมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมในด้านบุคลากร และงบประมาณมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก จึงมีปัญหาในการบริหารงานธุรการน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กซึ่งมีบุคลากรน้อยกว่าและงบประมาณน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ ชาญสูงเนิน (2534 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานธุรการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 11 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายธุรการ มีทัศนคติต่อการบริหารงานธุรการไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิณี กันต์สุ่ม (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารเงินบำรุงการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 พบว่า ระดับปัญหาการบริหารเงินบำรุงการศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนกับเจ้าหน้าที่การเงิน โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน

3. โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีขนาดแตกต่างกัน มีปัญหาในการบริหารงานธุรการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือโรงเรียน

ขนาดเล็ก มีปัญหาการบริหารงานธุรการ โดยรวมแล้วสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการวางแผนงานธุรการ ด้านการบริหารงานธุรการ ด้านการบริหารงานสารบรรณ ด้านการบริหารงานการเงินและการบัญชี และด้านการบริหารงานทะเบียนและสถิติข้าราชการและลูกจ้าง ทั้งนี้เป็นเพราะ ขาดการทำแผนงานธุรการไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และห้องธุรการขาดการประชาสัมพันธ์ ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กจะมีปัญหาสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรและงบประมาณน้อยมาก บุคลากรแต่ละคนจึงมีภาระในการสอนมากไม่มีเวลาที่จะทำงานธุรการอย่างเต็มที่ และบุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานธุรการ จึงมีปัญหาในการแต่งตั้งผู้ที่มีคุณสมบัติในการทำหน้าที่งานที่มีความสำคัญและจำเป็น งานที่ต้องใช้ความละเอียด รอบคอบ ใช้ความรู้ความสามารถหรือใช้คนที่มีความรู้โดยตรงกับงาน เช่น งานการเงินและการบัญชี งานพัสดุ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรกร จันทะสาร (2539 : 106) ที่พบว่า การปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9 ที่มีขนาดต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน พบว่า มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนขนาดใหญ่เมื่อเทียบกับโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กแล้วมีความพร้อมในด้านปัจจัยการบริหารที่ดีกว่า เช่น โรงเรียนขนาดใหญ่ได้เปรียบในเรื่องอัตราค่าจ้างได้รับการจัดสรรตำแหน่งครูสนับสนุนการสอนเกือบครบทุกตำแหน่ง มีงบประมาณมากสามารถที่จะส่งบุคลากรไปอบรมเพิ่มพูนความรู้ความสามารถอยู่เสมอ การทำงานมีระบบบุคลากรมีคุณภาพ ซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยอัตราค่าจ้างครูสนับสนุนมักได้จำกัด ทั้ง ๆ ที่การแยกประเภทของการปฏิบัติงานธุรการใช้ระเบียบเดียวกัน ซึ่งจะต้องมีบุคลากรปฏิบัติงานเฉพาะอย่างเหมือนกับโรงเรียนขนาดใหญ่ เมื่อขาดอัตราค่าจ้างเช่นนี้ โรงเรียนมักแก้ปัญหาโดยการให้บุคลากรคนหนึ่งรับผิดชอบงานหลายด้านหรือบางครั้งก็แต่งตั้งครู-อาจารย์ ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนมาปฏิบัติงานธุรการอีกด้วย ทำให้คุณภาพของงานมักจะด้อยลงไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงพอสรุปได้ว่า ขนาดของโรงเรียนเป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่ส่งผลต่อปัญหาการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ส่วนในด้านการบริหารงานพัสดุ และด้านการประเมินผลงานธุรการ โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีปัญหาการบริหารงานธุรการ ไม่แตกต่างกัน โดยโรงเรียนแต่ละขนาดมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้จากผลการศึกษามีปัญหาเนื่องจาก เจ้าหน้าที่พัสดุมีคาบสอนมาก ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการพัสดุล่าช้า ขาดผู้ที่ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่พัสดุ การปรับซ่อมและการบำรุงรักษาวัสดุและครุภัณฑ์ไม่ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ไม่มีการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้

ในการปรับปรุงงาน ไม่มีการวิเคราะห์ผลการประเมินผลงานธุรการ และไม่มีคณะกรรมการประเมินผลงานธุรการ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระของ วิวัฒน์ นันทศิริ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานธุรการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร พบว่า ผู้ปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานธุรการ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. ผู้ปฏิบัติงานธุรการที่มีสถานภาพต่างกันและปฏิบัติงานใน โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน หรือไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนต่อปัญหาการบริหารงานธุรการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ ชาตสูงเนิน (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานธุรการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 11 พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดโรงเรียนกับตำแหน่งต่อปัญหาการบริหารงานธุรการ ไม่แตกต่างกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ข้อเสนอแนะ **Rajabhat Mahasarakham University**

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด มีปัญหาการบริหารงานธุรการอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้อง ควรนำกรณีศึกษาในเข้ามาใช้ให้มาก ๆ เพื่อให้มีปัญหาน้อยลง

1.2 โรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหาด้านการบริหารงานการเงินและการบัญชี เกี่ยวกับการแต่งตั้งครู-อาจารย์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมทำหน้าที่ และด้านการบริหารพัสดุ เกี่ยวกับการขาดผู้ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่พัสดุ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณาให้รอบคอบในการจัดผู้รับผิดชอบ ควรมีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ ให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และควรให้ความสนใจ ให้ความสำคัญและดูแลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายขอบเขตการศึกษาให้กว้างขึ้นในระดับเขตการศึกษา หรือระดับประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาปัญหาการบริหารงานธุรการในหน่วยงานอื่น เพื่อเป็นข้อมูล
สารสนเทศในการพัฒนาโรงเรียนต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาการปฏิบัติงานธุรการของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลดีเด่นทั้ง
โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาสำหรับ
โรงเรียนอื่นต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University